

TALOUSNEUVOSTO

11.10.2018

Kokousmuistio 4/2018

Aika	10.10.2018 klo 8.00–9.30
Paikka	Säätytalo
Läsnä	Sipilä Juha, puheenjohtaja Berner Anne Eloranta Jarkko Fjäder Sture Grahm-Laasonen Sanni Häkämies Jyri Lindström Jari Lintilä Mika Marttila Juha Mattila Pirkko Mykkänen Kai Palola Antti Pentikäinen Mikael Kärkkäinen Olli (at.) Lahtinen Markus (at.) Tervola Jussi (at.) Sinko Pekka (s.)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi aiheena olevan talouspolitiikan vaikutus tulojakoon. Aiheesta alustavat yksityistalouden ekonomisti Olli Kärkkäinen, Nordea ja tutkimuspäällikkö Jussi Tervola, THL tuoreen talousneuvoston toimeksiannosta laaditun tutkimuksen pohjalta.

2 Talouspolitiikan vaikutus tulojakoon

Jussi Tervola selosti tutkimuksen kysymyksenasettelua, tarkasteltavien politiikkatoimien rajausta sekä niiden vaikutuksia työnteon kannustimiin (liite 1, diat 1–11). Tutkimuksen keskeinen kontribuutio on työllisyysvaikutusten huomioon ottaminen arvioitaessa hallituksen politiikan vaikutusta tuloeroihin. Päätösperäisen politiikkatoimien rajaus ei ole täysin yksiselitteistä, minkä vuoksi tutkimuksessa käytetään kahta vaihtoehtoista tapaa määrittellä ”hallituksen politiikka”.

Työllistymisen kannustimen mitataan tutkimuksessa työllistymisveroasteen muutoksilla, jotka on määriteltävä tilastollisella mallilla yksilöllisten ominaisuuksien mukaisesti (mm. sukupuoli, perhetyyppi, ikä jne.). Päätösperäisen politiikan määritelmästä riippuen työllis-

tymisveroasteet ovat kuluvalle hallituskaudella alentuneet keskimäärin 2,4–3,1 prosenttiyksikköä. Kannustimet työllistyä ovat parantuneet keskimääräistä enemmän mm. naisilla ja kotihoidontukea saavilla.

Olli Kärkkäinen selosti tutkimuksen tuloksia työllisyys- ja tulonjakovaikutusten osalta sekä menetelmään liittyviä rajoituksia (liite 1, diat 12–27). Työllisyysvaikutusten suuruus riippuu osaltaan työn tarjonnan hintajoustosta. Jouston arvo on valittu aikaisempien tutkimusten perusteella, mutta sen suhteen tehdään myös herkkyyksianalyysejä. Keskimääräisellä jouston arvolla politiikkatoimien työllisyyttä lisäävä vaikutus on laskelmien mukaan 8–10 % suhteessa työttömien lukumäärään eli 33 000–42 000 henkilöä. Työllisyysvaikutukset ovat olleet keskimääräistä suurempia kotihoidontukea saavilla ja lapsiperheillä.

Kun em. työllisyysvaikutukset otetaan huomioon, kuva hallituksen politiikkatoimien vaikutuksesta tulonjakoon muuttuu aikaisempia arvioita positiivisemmaksi. Poliittikatoimien rajauksesta ja käytettävästä jouston arvosta riippuen vaikutus tulonjakoon on gini-kertoimella mitattuna joko lievästi tuloeroja kasvattava tai neutraali. Poliittikan vaikutus tulonjakoon on kuitenkin oletuksista riippumatta ollut historialliseen kehitykseen suhteutettuna melko vähäistä. Työllisyysvaikutusten arviointimenetelmiä kehittävä tutkimushanke jatkuu parhaillaan.

3 Keskustelu

Alustuksien pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia kysymyksiä ja näkökulmia:

- Tuloerot ovat Suomessa pieniä, mutta on hyvä, että niitä tutkitaan ja niiden kehitystä seurataan.
- Tutkimuksessa käytettyjen joustojen arvot vaikuttavat merkittävästi tuloksiin. On hyvä, että joustojen määrittelyä koskevaa tutkimustyötä jatketaan ja oletuksista keskustellaan kriittisesti, kuten tutkimuksessa on tehty.
- Kannustimien parantuminen ei aina takaa työllistymistä, mikäli siihen liittyy muita esteitä kuten puutteellinen työkyky. Siksi myös sosiaaliturvanäkökulma on tärkeää pitää mielessä. Tuloerot eivät suoraan kerro hyvinvointieroista.
- Tutkimuksen tulokset osoittavat, että perhepolitiikalla ja työllisyyden kehityksellä on merkitystä talouspolitiikan vaikuttavuuteen.
- Tutkimuksessa havaittu lapsiperheiden aseman parantuminen on positiivinen asia. Perhevapaat korostuvat niiden perheiden osalta, joiden lapset eivät osallistuu varhaiskasvatukseen.
- Tuloeroihin vaikuttavat monet muut tekijät enemmän kuin hallituksen politiikka.
- Tuloerojen ohella tai niiden sijaan olisi syytä kiinnittää huomiota niiden taustalla vaikuttaviin mekanismeihin. Tuloerojen kasvu ei aina ole huono asia, eikä niiden supistuminen aina hyväksi, mikäli taustalla on esimerkiksi taloudellinen taantuma.
- Vanhusväestön ja eläkeläisten määrän kasvu pyrkii lähivuosikymmeninä kasvattamaan tuloeroja. Viime vuosina koettu syntyvyyden voimakas alentuminen tulee heijastumaan myös tekeillä olevaan väestöennusteeseen ja julkisen talouden kestävyyslaskelmiin. Tähän problematiikkaan olisi syytä palata myös talousneuvostossa jo lähiaikoina.

4 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston seuraavan kokouksen päivämäärä ja aihe vahvistetaan lähiaikoina. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.15.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri